

Herkeuring met oog voor gedrag

Telegraaf (27 juni 2016)

Het UWV gaat extra keuringsartsen inzetten om de achterstanden in herkeuringen weg te werken. Of tenminste, niet alleen de achterstanden, nee, eigenlijk om de fraude weg te werken.

Volgens cijfers van het CBS zijn er in ons land ruim 800.000 arbeidsongeschikten. Daar zitten veel mensen bij met een permanente handicap of een echte ziekte, voor wie het goed is dat we een mooi vangnet hebben. Maar er zijn ook 157.000 mensen die tijdelijk arbeidsongeschikt (WGA) zijn omdat ze bijvoorbeeld herstellen van een operatie of van een burn-out. Uit de praktijk van de herkeuringen blijkt dat twee derde van de uitkeringen bijgesteld kan worden, omdat de arbeidsongeschikte meer kan dan hij of zij veinst en dat één op de vijf uitkeringen van tijdelijk arbeidsongeschikten zelfs stopgezet kan worden omdat hij of zij allang weer aan het werk kan.

Een op de vijf, dat zijn er al ruim 30.000. Een gemiddelde arbeidsongeschiktheidsuitkering kost 20.000 euro per jaar, dus we hebben het hier over een fraude van ruim 600 miljoen euro per jaar. Maar geen paniek: het UWV heeft veel te weinig herkeuringsartsen en daardoor hoeft niemand zich druk te maken voor een herkeuring met het gevaar dat ze weer aan de slag zouden moeten. Het UWV heeft een capaciteit van maar 7000 herkeuringen per jaar, de rest wordt niet eens opgeroepen.

Je kunt beargumenteren dat deze arbeidsongeschikten anders toch een bijstandsuitkering zouden krijgen, dus dat het per saldo voor de staatskas weinig uitmaakt. Maar dat klopt niet, want veel arbeidsongeschikten komen niet in aanmerking voor een bijstandsuitkering omdat ze bijvoorbeeld te veel vermogen of een werkende partner hebben. Maar wat belangrijker is: we accepteren toch geen fraude in ons land ten koste van mensen die het hard nodig hebben?

De regering maakt nu 10 miljoen euro extra beschikbaar voor het UWV om veertig extra keuringsartsen op te leiden en in te zetten. De zittende verzekeringsartsen zijn tegen, want ze vinden deze maatregel "meer van hetzelfde" en "geen oplossing". Met die extra keuringsartsen wordt trouwens nog maar een fractie van het bestand gekeurd. Dat is jammer, maar met een oplossing kwamen de keuringsartsen ook niet. Ik heb wel een oplossing, maar dat vereist anders denken van ons allemaal. Ik leid hem even in met een praktijkvoorbeeld.

Kijk, vrijwel iedere werkgever heeft ervaringen met schijnzieken. Werknemers waarvan je op zondagavond foto's op Facebook ziet terwijl zij ladderzat de beest uithangen op een feest en zich steevast op maandagmorgen ziek melden. Maar ook werknemers die na een kuchje twee weken thuis blijven of in ieder tandartsbezoek een aanleiding zien om anderhalve maand niet te hoeven werken.

Al die tijd ben je gefrustreerd als werkgever omdat je op Facebook en andere sociale media ziet dat je werknemer uit zijn dak gaat in nachtclubs of een kickboksvedstrijd wint. Meestal ben je als werkgever verzekerd tegen ziekte van je werknemers, maar de premies worden zo langzamerhand onbetaalbaar vanwege al die frauderende schijnzieken.

Als je als werkgever probeert om de Facebook-informatie door te geven aan het UWV of de verzekeraar, dan krijg je steevast een standje: "Foei, u mag niet zomaar de privacy van een werknemer schenden." Maar mag de schijnzieke werknemer dan wel onze verzorgingsstaat schenden en onterecht een uitkering ontvangen? Soms kunnen de schijnzieken hun toneelspel twee jaar opvoeren tot ze uiteindelijk uit dienst gaan en een arbeidsongeschiktheidsuitkering krijgen. En zonder risico op een herkeuring hoeven ze ook geen toneelspel op te voeren. Lekker makkelijk.

Om echt verschil te maken zullen we het roer moeten omgooien en niet meer accepteren dat mensen onterecht profiteren van ons sociale vangnet.

Die veertig extra herkeuringsartsen kunnen maar twee of drie herkeuringen per dag doen en zo blijft het dweilen met de kraan open. Volgens mij is de oplossing om geen veertig herkeuringsartsen aan te nemen, maar om veertig handige jongeren aan te nemen die goed kunnen speuren op sociale netwerken en big data uit alle mogelijke bestanden kunnen combineren. Iedereen die zich inschrijft voor de Elfstedentocht, losgaat op dancefeesten, de Kilimanjaro beklimt of de vierdaagse van Nijmegen loopt, kan ook werken. Zo simpel is het. Misschien niet het werk wat je deed, maar er is zeker ander werk dat je kunt doen. Zodra het team ontdekt dat iemand die een arbeidsongeschiktheidsuitkering ontvangt zich heeft aangemeld voor een marathon, zou het UWV diegene een vriendelijke brief moeten sturen:

"Namens het UWV willen wij u hartelijk feliciteren met het lopen van de marathon van New York. U heeft hiermee bewezen dat niets u meer in de weg staat om een prestatie van formaat neer te zetten. Wij feliciteren u dan ook met uw herstel, en zoals u begrijpt stopt ook uw arbeidsongeschiktheidsuitkering met onmiddellijke ingang. Wij zijn blij voor u en wensen u nog een gezonde toekomst. Met vriendelijke groeten, het UWV."

Als er bezwaar komt, dan moet de rechter daar maar een oordeel over vellen. En ik hoop dat die ook het gezonde verstand zwaarder laat wegen dan de privacy van een burger die misbruik maakt van ons sociale vangnet en daarmee datzelfde stelsel ondermijnt voor diegenen die het wél nodig hebben.